autorské mezi oběma státy, jakož i dle možnosti vzájemné vyrovnání divergencí interních autorských zákonodárství: doporučuje tu v celku přiblížení se práva rak. k německému co do ochrany děl literárních a hudebních, a opak zase v příčině děl uměleckých a fotografických. Dodáváme, že i struktura německého zákonodárství jest průměrem prostější a průhlednější. Trefně připomíná autor, str. 158., že otázka reformy jest arci v úzké souvislosti s otázkou přístupu Rakouska k Bernské konvenci. Smlouva přítomná nestala by se tím bezpředmětnou. Bernská konvence výslovně snáší vedle sebe úmluvy separátní, pokud stanoví ochranu dále sahající aneb obsahují předpisy, jež nejsou v odporu s konvencí. Spisovatel podává i seznam předpisů smlouvy rak. něm., jež by přístupem ku konvenci musily odpadnouti, jakož i přehled oněch, jež by v platnosti zůstati mohly; zvláštní význam tu přikládá tomu, že smlouva chrání i ona díla příslušníků obou států, jež vyšla v území států třetích, kdežto dle konvence Bernské díla příslušníků států unionistických mimo oblasť unie vyšlá chráněna nejsou.

Louče se se svědomitou a poučnou prací Herrmannovou nemohu potlačiti projev přání, aby týž — použiv důkladné své znalosti práva autorského a jeho literatury, uvažoval o sepsání stručné třeba příručné knihy o právu autorském jazykem českým. Právníci budou mu za to neméně povděčni než přečetné kruhy spisovatelů a umělců.

V Praze o vánocích 1902. *Randa.*

Právo trestní.

Dr. *August Miřička*, *O formách trestné viny a jich úpravě zákonné.* Rozpravy České Akademie cís. Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění. Třída I., ročník X., číslo 1. V Praze, 1902. Str. 171.

Úkolem, jejž si spisovatel vytkl, jest, zkoumati podstatu, podmínky a způsoby viny trestní. Zvláště jest mu činiti o zkoumání otázky, zda právě ty dvě obvyklé formy viny, jež vytvořily se v nynějším právu trestním na základech práva římského, dolus a culpa, vyjadřují a měrou dostatečnou vystihují všecky možné způsoby a odstíny viny trestní, tak že by bylo lze jeden každý případ trestní přivésti pod některou z nich a nezůstal by mezi oběma nijaký prostor sporný a pochybný. Jest to úkol, k němuž v novější době v literatuře zvýšená pozornost se obrací, jak dokazují zejména práce, jež podali *Lucas*, *Frank. Thyrén*, *Liepmann*, *Löffler*, *M. E. Meyer* a j.

Způsob, jak Miřička úkol svůj provádí, jest tento:

V úvodě nejprve (str. 1.—8.) zabývá se některými základnými otázkami práva trestního, jako jsou: poměr práva trestního k filosofii; otázka po volnosti lidské vůle; protiva mezi t. zv. klassickým a positivistickým směrem v právu trestním a pod. Jak povaze věci přiměřeno, tyto otázky nerozebírají se tu do všech podrobností, ježto spisovateli nemohlo jíti než o to, aby svoje stanovisko k nim vytkl. Pokud zvláště se týká volnosti lidské, spisovatel pokládá tuto otázku za bezvýznamnou pro právo trestní, jakkoli jinak co do účelu a odůvod-

nění trestu schvaluje ve hlavní věci t. z. směr sociologický *(Liszt)*, kterýž, jak známo, volnosti vůle neuznává. Jen potud činí ústupek t. z. směru klassickému, že žádá, aby měřítkem trestnosti byla nejen osobní nebezpečnost zločincova, nýbrž i hodnota právních statků zločinem dotčených.

Vlastní látka spisu rozvržena jest ve tři oddíly. Oddíl prvý — Status praesens v doktrině; oddíl druhý — Lex lata; oddíl třetí — Lex ferenda.

V oddíle prvém podává se nejprve (§ 2.) povšechný přehled. Potom se vykládají a kriticky rozebírají moderní theorie dolu, totiž t. z. panující theorie vůle (§ 3.); Lisztova a Frankova theorie představy (§ 4.); Löfflerova theorie vědomosti (§ 5.); M. E. Meyerova theorie motivu (§ 6.). Do zevrubnějších rozborů historických spisovatel se při tom nepouští, nýbrž odkazuje ku příslušným pracím cizím, zvláště k znamenitému spisu *Löfflerovu:* »Die Schuldformen des Strafrechts I. 1, 1895. Toliko v příčině theorie *Feuerbachovy* a *Köstlinovy*, jež právem počítá mezi historicky nejdůležitější, činí výjimku. Hlavní snahou jeho při tom jest, aby ukázal, že doktrina nikdy nebyla a také posud není svorna o tom, jak by slušelo vztýčiti hranici mezi deliktem dolosním a kulposním. To ukazuje zejména na tom, že mezi obojí skupinou deliktů jest nahoře zmíněný sporný prostor t. z. dolu eventuálného, jenž brzy napořád, brzy alespoň co do jednotlivých případů počítán bývá jedněmi k dolosnosti, jinými k pouhé kulposnosti. Podle jeho mínění nezdařilo se posud žádné z dotčených theorií, hranici tuto způsobem uspokojivým vymeziti.

V oddíle druhém podává se nejprve (§ 7.) rozhled po různých systémech zákonů trestních podle toho, jaké způsoby viny trestné který z nich uznává, jakým způsobem je definuje, nebo snad všelikého pokusu definování se vzdává. V obou výkladech jest tu zahrnuto právo rakouské, německé, uherské, francouzské, italské a anglické. K tomu pojí se (§ 8.) úvaha o rozeznávání, jež doktrina německá činí mezi pojmy »Vorsatz« a »Absicht«, což spisovatel překládá slovy »úmysl« a »obmysl« (snad by se pro tento druhý pojem spíše doporučoval v literatuře polské zdomácnělý, v našem jazyku ovšem co do možnosti tvořiti tvary odvozené poněkud méně poddajný výraz »záměr«), a o tom, jak chová se k tomuto rozeznávání zákonodárství (zejména německé). Potom objasňuje se, na jaké stanovisko nynější doktrina staví se při otázce, třeba-li k pojmu dolosnosti vyhledávati, aby pachatel znal všecky okolnosti, jež skládají »známky skutkové povahy« činu trestného, resp jaký účinek má na přičítání činu dolosního, neznal-li pachatel dotčených okolností nebo byl o nich v pochybnosti. Probíraje definice jednotlivých činů trestných spisovatel snaží se dovoditi, že správný jich výklad po této stránce na podkladě obvyklého rozeznávání dvou stupňů viny a podle theorií posud se vyskytujících není možný. Touže snahou proniknut jest i poslední (§ 10.) z tohoto oddílu nadepsaný »Úmysl ohrožovací«. Uvažuje se tu otázka dolosnosti při t. zv. deliktech ohrožovacích, t. j. nebezpečenství způsobujících, kterážto skupina činů trestných působí ovšem doktrině nemalé nesnáze. Spisovatel dokazuje, že doktrině se posud nepovedlo určiti dolus při těchto deliktech způsobem takovým, aby se zřetelně odlišoval jednak od t. z. dolu eventualného, jednak od prosté nedbalosti.

Třetí a nejobsáhlejší oddíl nadepsaný »Lex ferenda« podává vlastní myšlenky spisovatelovy o tom, jak by všecky tyto a s tím souvislé otázky další slušelo rozřešiti.

Nejprve (§ 11.) béře se v úvahu otázka, má-li pojem viny a jejích způsobů v zákoně samém býti vyměřen, či má-li býti zůstaveno doktrině a praxi, aby si příslušné pojmy vytvořily. Spisovatel dospívá k úsudku, že jest to úkolem zákona, při čemž také ukazuje, jak v té příčině počínají sobě některé novější osnovy zákonů trestních (rakouská z r. 1891, ruská z r. 1881 a švýcarská z r. 1896), jichžto ustanovení kriticky rozbírá.

Potom jedná (§ 12.) o konstruktivních elementech pojmu viny, ku kterýmžto elementům počítá:

1. předvídání (představu) bezprávného výsledku, nikoli však různou intensitu tohoto předvídání;

2. úmysl, čímž rozumí představu určitého výsledku jakožto účelu činu.

Naproti tomu nepokládá za vhodné k tomu konci momenty: vůli a motiv. Rovněž vědomí bezprávnosti jakožto vědomí jednotlivých známek skutkové povahy nepokládá za element, jenž by mohl míti samostatnou platnost vedle elementu č 1. (představa bezprávného výsledku).

Úkolem dalšího § 13. jest určiti »dolejší hranici« viny trestní. Tu zkoumá a rozebírá se pojem nebezpečí, zejména t z. nebezpečí normálního t. j takového, jež nějakým právním předpisem daným na odvrácení nebezpečí pokládá se ještě za přípustné; a t. z. nebezpečí adaequatního, t. j. takového, jež vzhledem k sociálnosti účelu, o nějž při činu jde, sluší ještě uznati jako poměrům přiměřené. Škodlivý výsledek prohlašuje se pak jen tenkráte za bezprávný, vzešel-li z nebezpečí nadnormálního nebo inadaequatního Výsledky posud získané shrnují se potom (§ 14.) potud, že spisovatel místo obvyklých dvou forem viny — dolus a culpa — staví tři typy viny trestní: úmysl, vinu vědomou a vinu nevědomou nebo-li nedbalost. Potom (§ 15.) tyto formy viny applikují se na otázku v doktrině velice spornou, třeba-li k činu trestnému, dle panující theorie dolosnímu, aby pachatel znal všecky známky skutkové povahy, a zkoumají se některé činy trestné, při jichžto výkladu doktrina právě po této stránce nebyla s to, aby dodělala se uspokojivého výsledku, jako: křivé obviňování, soulož s osobou, jež posud nedosáhla 14. roku svého věku, a křivá přísaha. Totéž provádí se (§ 16.) při jiné, ještě choulostivější a doktrině nekonečné nesnáze působící materii, při t. z. deliktech ohrožovacích. Subjektivná stránka těchto deliktů zkoumá se podle toho, jde-li o nebezpečí, jež bylo způsobeno úmyslně, vědomě či jen z nedbalosti. Zároveň určuje se poměr, jaký by de lege ferenda náleželo stanoviti mezi příslušnými delikty ohrožovacími a porušovacími, zejména pokud jde o delikty proti životu a tělu, při čemž při deliktech ohrožovacích hledí se zároveň k tomu, bylo-li způsobeno t. z. nebezpečí obecné či jen jedinečné

Spisovatel tím, že určuje tři způsoby viny trestní, blíží se nejvíce mínění *Löfflerovu*. Podstatně však liší se od něho tím, že nepokládá za potřebno některé těžší formy viny vědomé od ní odlučovati a připojovati je k úmyslu, nýbrž myslí, že lze celou vinu vědomou zásadně ponechati

nedílnou (§ 17). Toliko výjimkou dopouští, aby v některých případech vyšší stupeň viny vědomé (přesvědčení, vědění jistoty) prohlášen byl za trestnější nebo za výhradně trestný. Jinak soudí, že úplně stačí, bude-li zákonodárce, určuje trestní sazby na jednotlivé činy, dbáti toho, zda pachatel byl sobě vědom nebezpečnosti obecné nebo jedinečné, a na jakém stupni sociálnosti nebo protisociálnosti byl účel jeho činu V tom smyslu pak rozhoduje některé případy praktické, vyvraceje zároveň rozřešení, jež podali zejména *Binding*, *Lucas* a *M. E. Meyer*

Další uvahy (§ 18.) týkají se otázky, lze-li schvalovati ustanovení těch zákonů (rakouského a německého zákona trestního, zvláště pak rakouského a německého zákona o třaskavinách), podle kterých těžší výsledek z činu trestného vzešlý (na př. smrt člověka) a trestnost jeho zvyšující pokládá se jen, jak se říká, za »objektivnou podmínku« této vyšší trestnosti, tak že dotčený účinek nastává i tam, kde onen těžší výsledek pachatelem ani nemohl býti předvídán a jest tedy ve smyslu práva trestního jen náhodným. *M.* jsa v tom zajedno s obecným míněním prohlašuje se proti takovým ustanovením, jež zřejmě odporují principu viny. V tomto směru zkoumá pak také ustanovení nového zákona tr. italského, a osnov rakouské (1891), ruské (1881) a švýcarské (1896), při nichž shledává známky lepšího poznání, jež však v celku nemůže uznati za dostatečné. Zároveň příkladmo ukazuje na deliktech proti životu a tělu (usmrcení, těžké a lehké ublížení), které typy těchto činů hledě ke třem in abstracto možným formám viny (úmysl, vědomí a nedbalost) by zákonodárce měl prohlásiti za trestné a které nikoli. Ze svojí zásady, že výsledek nezaviněný nemá míti účinku na trestnost činu, vyvozuje pak také důslednost ve směru opačném: že čin trestný sluší posuzovati jen podle viny pachatelovy, ať si výsledek nastal či nenastal, a že proto pokus co do trestnosti sluší zásadně postaviti na roveň činu dokonanému.

V doslovu konečně (§ 19.) spisovatel odhaduje dosah překážek, jež by snad vadily provedení jeho názorů v positivném zákonodárství. Vysvětluje, že by přijetím jeho tří forem viny věc nestala se spletitější a nesnadnější. Dovolává se nejprve té skutečnosti, že, jakkoli právo platné nominálně uznává jenom dvě formy viny, doktrina byla nucena rozštěpiti pojem dolosnosti na »úmysl« a »obmysl«, a tím již počet těchto forem rozmnožila. Mimo to dotýká se těch ustanovení zákonných, jež v definici alespoň některých činů trestných pojala moment »vědomosti« (»vědomě«, »proti lepšímu vědění« a pod.), kterýžto moment také jen stěží lze vpraviti pod pojem dolosnosti. Z toho soudí, že ve skutečnosti jest nám činiti nikoli se dvěma, nýbrž se čtyřmi formami viny trestní. Naproti tomu slibuje sobě od provedení svých návrhů různé výhody. Zejména, že by se tím vyjasnily a přesněji určily pojmy jednotlivých činů trestných; že by doktrina se zhostila různých nesnází pojících se k pojmu dolu a zvláště celého t. z. dolu eventualního; konečně že by zmizela záhadnost úmyslu ohrožovacího, subjektivná stránka deliktů ohrožovacích pak že by nabyla žádoucího vyjasnění. —

Tento stručný, obsažnosti a všestranné promyšlenosti spisu Miřičkova arci nevystihující nástin snad stačí, aby bylo lze učiniti sobě alespoň při-

bližný názor o vynikající této práci Dodáme-li k tomu, že spis na každé stránce podává doklady toho, jak obsáhlá studia spisovatel ve svém oboru konal, s hojnou příslušnou literaturou se obeznámil, otázky pak, o nichž jedná, důkladně promyslil a pronikl a nejednu z nich způsobem zcela svérázným rozřešil: můžeme bez váhání uznati vysokou vědeckou cenu jeho práce. Při tom sluší uvážiti, že thema, o němž pojednává, náleží k těm, o jehož rozluštění usilovali právě nejbystřejší kriminalisté, ze starších zvláště *Bekker*, z novějších zejména *Frank*, *Thyrén*, *Löffler*, *M. E. Meyer*. *Miřička* ovšem používá výsledků těmito spisovateli získaných, ale na základech jimi položených buduje stavbu docela novou a přivádí otázku viny trestní o značný kus blíže ke konečnému a uspokojivému vyřízení.

Nepopíratelný jest vliv, jejž na práci Miřičkovu měly spisy *Thyrénův* (Abhandlungen aus dem Strafrechte und der Rechtsphilosophie, I. 1894, II. 1896) a *Löfflerův* (Die Schuldformen des Strafrechts in vergleichend-historischer und dogmatischer Darstellung, I. 1., 1895). Na práci *Thyrénově* zvláště zakládá se způsob, jakým pojímá vůli a všechen psychologický podklad trestní viny. *Löfflerovi* zase blíží se svojí konstrukcí způsobů viny, zvláště v tom, že z oboru dolosnosti s jedné a kulposnosti se strany druhé vylučuje vinu vědomou. Zachovává si však svoji původnost v tom, že myšlenku, již uznal za správnou, důsledně dále vyvíjí a této vědomé vině vykazuje postavení zvláštního, naproti úmyslu a nedbalosti zcela samostatného způsobu viny.

Pozoruhodný a v této formě původní jest také způsob, jakým spisovatel pro svoji konstrukci způsobů viny přivádí k platnosti pojem nebezpečí a ohrožení (uvedení v nebezpečí). Doktrina zabývala se tímto pojmem posud hlavně jen při určování některých zvláštních skupin činů trestných, jako jsou delikty ohrožovací a zvláště delikty obecně nebezpečné, po různu také při vymezování deliktů kulposních a policejních. Miřička používá ho všeobecněji, totiž k tomu účelu, aby — jak se vyjadřuje — vymezil »dolejší hranici« viny trestní. K tomu konci určuje nejprve pojem nebezpečí inadaequatního a nadnormálního (str. 116 dd., 121 dd.) a stanoví poměr jednotlivých způsobů viny k těmto pojmům. Podle toho pak určuje jednotlivé způsoby viny (str. 125 dd.) takto:

I. Vina vědomá. Té se dopuští:

»1. kdo něco učiní neb opomine, ačkoli ví, že tím porušuje předpis daný na odvrácení neb umenšení poruchy statků právních« [nebezpečí nadnormální] »neb

2. kdo něco učiní neb opomine, ačkoli ví, že tím způsobuje nebezpečí poruchy cizích statků právních, jestliže způsobené nebezpečí je poměrům nepřiměřené« [inadaequatní].

II. Viny nevědomé se dopouští:

1. kdo něco učiní neb opomine, čím nevědomky porušuje předpis zmíněný pod čís. I., 1.; nebo

2. kdo nevědomky opominutím opatrnosti poměrům přiměřené způsobí nebezpečí poruchy cizích právních statků poměrům nepřiměřené

III. Úmysl konečně sluší přičítati tomu, kdo předsebéře skutek nadnormálně resp. inadaequatně nebezpečný, při kterém byl mu bezprávný výsledek, t. j. porušení cizích statků právních, účelem.

Budeme, jak doufám, ještě často míti příležitost, vývody Miřičkovými zevrubněji se zabývati a vlastní svoje stanovisko k nim vyznačiti Nemíníme proto pouštěti se tuto do zevrubnějšího rozboru této jeho konstrukce, tím méně pak zkoumati, zdaž anebo do které míry jsou správny předpoklady, z nichž při tom vychází, a závěry, k nimž dospívá. Jen v tom směru chceme pochybnosti své vytknouti, že nepokládáme za možné, aby pojmu nebezpečí bylo užito k ohraničení všeobecného pojmu viny. Spisovatel tu myslil patrně především na delikty proti životu a zdraví a na poškození na cizí majetnosti (str. 110 dd.). Máme však celou řadu jiných deliktů, na něž pojem nebezpečí inadaequatního a nadnormálního se nehodí. Takovými jsou na př. urážky a jiné delikty verbální, krádež, zpronevěra a pod. Spisovatel sám jest si toho patrně také vědom, ježto tam, kde takových deliktů se dotýká, pojem »nebezpečí bezprávného výsledku« nahradil pojmem (nadnormální resp. inadaequatní) »možnosti, že tu je jistá známka skutkové povahy« (str. 139). Aby pak mohl tomu dáti nějaké zdání oprávněnosti, jest nucen vkládati ve příslušná zákonná ustanovení »nevyvratitelnou praesumpci, že jistý právní statek je uveden [takovým činem] v nebezpečí« (str. 140).

Tyto a podobné pochybnosti nemohou arci býti na újmu nepopíratelně vysoké hodnotě knihy. Nechať o jeho konstrukci viny trestní soudíme jakkoli, nemůžeme nevydati mu svědectví, že výsledků těchto dodělává se methodou přísně vědeckou a že nikde neopomíjí mínění svoje opírati o důvody vážné a důkladně promyšlené. Význačnou pak předností spisu jest, že auktor snažil se zabezpečiti svojí konstrukci cenu praktické upotřebitelnosti. V tom směru budiž zvláště vytčeno, že se mu v celku skvěle podařilo, právě na základě této své konstrukce jednoduše a přece povaze věci přiměřeně rozřešiti různé otázky, kteréž činily doktrině posud nesnáze téměř nepřekonatelné. Platí to zejména o tom, jak pojímá případy t. z. dolu eventuálného, a jak konstruuje t. z. delikty ohrožovací.

Zbývá ještě dodati, že spis Miřičkův vyznačuje se přehledným a souměrným uspořádáním látky a psán jest mluvou vybranou a způsobem živým a poutavým, kterýž jsa prost všeliké rozvleklosti, nikde nedává pohřešovati žádoucí průzračnosti a srozumitelnosti. *Storch.*

Dr. *Alois Zucker*, *Über einige Reformen des Verfahrens im modernen Strafprocesse.* Vídeň (Moritz Perles) 1902. Str. 157.

Dv. rada Zucker náleží mezi vědecké předbojovníky v neušlechtilejším slova smyslu. Hlavní jeho působnost literární zasvěcena jest snahám reformním v oboru práva trestního. Připomínáme jeho úsilí o zlepšení vazby vyšetřovací, o poskytování náhrady za nevinně utrpěnou vazbu trestní a vyšetřovací, o odstranění dozoru policejního, o úpravu zákonných ustanovení o příčetnosti osob mladistvých, o pracovnách a polepšovnách a t. d., nemluvíc ani o horlivé jeho literární i parlamentarní spolučinnosti při reformě zákona trestního.

Za tyto cíle reformní Zucker bojuje s horlivostí neumdlévající, jsa při tom na druhé straně dalek toho, aby snad zastával se každého požadavku, jehož domáhají se hlasatelé zvučných někdy hesel moderních. Dokladem toho jest známé reservované stanovisko, jakéž zaujímá k instituci t. zv. »podmíněného odsouzení«, i odmítnutí, jehož dostává se od něho snahám po t. zv. kontradiktorní úpravě přípravného vyšetřování i po zavedení t. zv. veřejného úřadu obhajovacího.

V rámec této reformatorské činnosti náleží také přítomný spis. Vnější podnět k němu dalo jednání mezinárodního kriminalistického sdružení o nové úpravě přípravného vyšetřování, kteréhož jednání *Z.* sám také se byl činně účastnil.

V prvé části (str. 11.—86.) spisovatel podává zevrubné vylíčení o průběhu řízení přípravného a vydání v obžalovanost v právu francouzském, německém a rakouském. Ustanovení příslušných řádů trestních probírá kriticky a srovnává je mezi sebou. Hlavní snahou jeho při tom jest, aby ukázal, že účel přípravného vyšetřování a účel řízení nalézacího (hlavního přelíčení) jsou docela rozdílné, a že proto jest naprosto pochybeným úsilí těch, kdož chtějí reformovati ono stadium přijetím forem a zásad platných v tomto. Co do práva francouzského spisovatel, opíraje se o svoji obdivuhodnou znalost zvláště historického jeho vývoje, dokazuje nevhodnost těch ustanovení, jimiž vyšetřování — kromě případů t. zv. »délit flagrant« — svěřuje se soudci vyšetřujícímu s vyloučením státního zástupce, a jimiž upravuje se vydání v obžalovanost, zvláště pokud se týká deliktů těžkých. S téhož zásadného svého stanoviska zavrhuje částečnou reformu přípravného vyšetřování provedenou zákonem ze dne 8. prosince 1897. V řízení trestním německém pochvalně vytýká způsob, jak na základech práva pruského upraveno bylo stadium t. zv. připravování veřejné obžaloby (přípravné vyhledávání), jež právem bylo vloženo v ruce státního zastupitelství s výhradou toliko t zv. soudcovských výkonů vyšetřovacích, v příčině kterýchž státní zástupce, vidí-li se mu jich býti třeba, má učiniti návrh u »soudce úředního« (okresního). Naproti tomu shledává neuspokojivými ustanovení německého řádu trestního o přípravném vyšetřování a o podávání obžaloby (vydávání v obžalovanost). Co do práva rakouského konečně vytýká nejasnost, kusost i věcnou nepřiměřenost ustanovení upravujících přípravné vyhledávání, zavrhuje zvláště instituci přípravného vyhledávání soudního a činí proti ustanovením o vyšetřování přípravném námitky z části podobné jako při právu německém. Za to zaslouženou chválu vzdává způsobu, jak u nás upraveno jest vydání v obžalovanost.

V části, jež obsahuje »některé návrhy opravné« (str. 87. dd.), znova a s důrazem opírá se myšlence, zvláště z Francie šířené, aby oprava stala se tím způsobem, že by zásady platné ve hlavním přelíčení, zejména forma jednání kontradiktorního mezi stranami a soudního o tom rozhodování, měly býti rozšířeny na řízení přípravné. V tom smyslu kritisuje zejména také opravné návrhy *Kroneckerovy* a *Ortloffovy*. Na druhé straně potírá ovšem také myšlenku, aby rozdíl mezi řízením přípravným a nalézacím úplně byl setřen a zavedeno řízení jednotné a nedělené, v týchže formách prováděné

(John), aneb aby obnoveno bylo staré řízení inkvisiční, zlepšené zásadou veřejnosti a ústnosti (*Bornhak*). Vlastní svoje návrhy opravné pak formuluje v ten způsob:

Přípravné vyšetřování budiž úplně odstraněno, a přípravné řízení odevzdáno výhradně státnímu zástupci, kterýž by je konal jednak sám a vlastními svými orgány, jednak pomocí úřadů bezpečnostních. Policejní pátrání má nejprve býti konáno a to z vlastního počinu úřadů bezpečnostních. Tyto úřady mají při tom míti právo užívati processních prostředků donucovacích (zabavení, prohledávání domu a osoby, prozatímné zatčení), konati ohledání, vyslýchati obviněného a svědky. V příčině těchto má stanovena býti všeobecná povinnost svědecká, a křivé svědectví má býti stíháno trestně. Zápisy úřadem bezpečnosti zdělané nemají však míti moci průvodní; účelem jejich má jen býti »informovati státního zástupce, jemuž má býti zůstaveno, aby sbírání látky processní buď si dal opatřiti úřadem bezpečnosti, nebo sbírání to sám předsebral« (str. 134.). Koná-li státní zástupce sám toto pátrání, platí o tom vše to, co právě bylo pověděno o pátrání policejním. Chce-li státní zástupce zabezpečiti si některý důkaz pro hlavní přelíčení, obratiž se k soudci, jenž příslušný výkon průvodní za určitých podmínek může předsevzíti. Rozumí se, že také processní prostředky donucovací a zejména také právo vzíti obviněného do vazby státnímu zástupci jsou poskytnuty. Obviněnému dává se právo námitek proti nařízení a výkonu vazby, o čemž potom rozhoduje soud v ústním a zpravidla také veřejném líčení. Právě takové jednání a to, jak se zdá, bez námitek strany, má se konati a rozhodovati o tom, sluší-li již provedené zabavení nebo prohledávání (domu neb osoby) potvrditi a — při odepřeném potvrzení — přiřknouti náhradu tomu, o koho jde.

Pokud se týká vydání v obžalovanost, spisovatel (str. 147. dd.) prohlašuje se proti všelikému zařízení, kterým se žalobci odnímá právo obžalobou již podanou disponovati, a kterým soudu se přikazuje rozhodovati ještě před hlavním přelíčením o přípustnosti obžaloby, proti níž obviněný námitek ani nepodal.

Na konec pak (str. 152.) shrnují se hlavní reformní požadavky v tyto věty:

»Žalobci budiž zůstaveno sbírati látku processní a podávati obžalobu; působnost soudcova pak budiž v řízení přípravném obmezena na to, aby zjišťoval ty důkazy, jichž ve hlavním přelíčení nelze opakovati, a aby k žádosti obviněného zkoumal prostředky donucovací, jichž proti němu bylo užito, a podanou snad obžalobu.« —

Jak viděti, spis, pokud se vztahuje k řízení přípravnému, obsahuje v sobě zevrubnější a důkladnější provedení opravných myšlenek, jichž dvorní r. Zucker odedávna a s důrazem v literárních svých pracech se zastával. Sr. jeho Untersuchungshaft III. (1879) str. 148. dd. a články: »Einige Bemerkungen über die Reformbedürftigkeit der heutigen Voruntersuchung ...« Ger. S. 47. (1892), str 436. dd. a »O přípravném vyhledávání« v Právníku 41. (1902) str. 117. dd. Rovněž jest známo, že také jiní spisovatelé tytéž nebo podobné myšlenky zastávali. Tak četní spisovatelé, jež *Zucker* sám jmenuje

(str. 102. dd.), jako: *Steman, Dalcke, Sundelin, Geib, Brauer, Keller, Wahlberg, H. Meyer, Kries.* Podobně *Tinsch, Schütze* a já ve svém Říz. tr. II. str. 140.—142. Nelze také upříti, že důvody historické, dogmatické i praktické, jež Zucker uvádí proti přípravnému řízení soudnímu, a jimiž vyvrací mínění těch, kdož dotčeného zařízení snaží se obhájiti, jsou vskutku tak závažné, že otázku samu lze, alespoň theoreticky, pokládati za rozřešenou. Že tomu tak jest, náleží k nejpřednějším zásluhám *Zuckrovým*, a nový jeho spis jest úplně s to, aby rozptýlil poslední pochybnosti, jež by snad proti zásadě samé bylo lze činiti. Na straně protivníků stojí sice auktorita *Glaserova*, jemuž se podařilo, na 3. sjezdu německých právníků (1862) sjednotiti mínění ve smyslu přípravnému vyšetřování (soudnímu) příznivém. *Zucker* však (str. 110. a 111.) velmi dovedně odkrývá slabiny a odpory v posudku *Glaserově* a vystihuje případně pozadí tohoto usnesení, v němž zračí se nedostatek odhodlanosti vzdáti se historických tradicí řízení inkvisičního a tím způsobené vítězství myšlenky kompromissní.

O positivné stránce návrhů *Zuckrových* myslím ovšem, že tak snadno a tak brzy sjednocení nebude dosaženo. Já sám vytkl jsem již svoje pochybnosti zejména vzhledem k myšlence, aby státnímu zástupci dány byly k disposici processní prostředky donucovací: vazba, zabavení, prohledávání (v. moje Říz. tr. II. str. 139.), kteréžto pochybnosti nebyly vyvráceny. Ochotně však přiznávám, že *Zucker* snaží se proti veliké moci, která by se tím nahromadila v rukách státního zástupce, zjednati účinnou protiváhu tím, že jednak vazbu obmezuje výhradně jen na případy, kde jest odůvodněno nebezpečí útěku, jednak že stanoví povinnost k náhradě nejen za nevinně utrpěnou vazbu vyšetřovací, nýbrž i za nespravedlivé prohledávání domu a osoby (str. 143.). *Storch.*

Allgemeine österreichische Gerichtszeitung, ročník 1902.

Článek »Criminalpolitische Gedanken österreichischer Strafgesetzgeber« (čís. 6.) obsahuje zajímavou úvahu prof. *Stoossa* (Vídeň) o otázce, na které theorii trestní založeny jsou trestní zákony rakouské, totiž Theresiana 1768, tr. z. Josefinský 1787 a tr. z. z r. 1803 resp. jeho nová, dosud platná redakce z r. 1852.

V úvaze »O smrti soukromého žalobce a jejích účincích na soukromou obžalobu« (čís. 7. a 8.) dospívá *Klissenbauer*, hledě ku vysoce osobní povaze práva soukromožalobného, k důsledku, že — vyjímaje výminečný případ §u 495. tr. — smrtí soukromého žalobce zaniká zásadně právo žalobní. Jen v tom případě, byl-li rozsudek v prvé instanci již vynesen, není smrt soukromého žalobce na závadu ani vejití rozsudku v moc práva, ani provedení řízení opravného. Také plná moc soukromým žalobcem dle §u 50. tr. ř. udělená smrtí jeho zaniká.

Kienböckův článek »Zum Betrugsbegriffe des österreichischen Strafgesetzes« (č. 11.) obsahuje příspěvek k interpretaci formule »na svém vlastnictví neb jiných právech« v §u 197. tr. z. se vyskytující. — O otázce, mohou-li noviny býti předmětem urážky na cti, která jinak, jak zajisté ještě v živé paměti, nedávno mnoho prachu v publicistice zvířila, uvažuje dr. *Lorenz* (čís. 19.),

ovšem z hlediska čistě právnického, jež vede jej k důsledku zajisté jedině správnému, že otázku tu sluší zodpovídati od případu k případu, že je to tedy quaestio facti.

Löffler reprodukuje zajímavá rozhodnutí z praxe přestupkové, týkající se jednak otázky, je-li výčitka insolvence dle našeho práva urážkou na cti (čís. 20.), jednak hranice mezi urážkou osoby úřední a odůvodněnou kritikou (čís. 22.).

Pozoruhodný příspěvek ku statistice vyšetřovací vazby v Anglii, Francii, Italii a Rakousku podává *Högel* (čís. 21.). Známý kriminalistický praktik *Amschl* (státní zástupce ve Štýrském Hradci), z jehož péra vyšlo již několik zajímavých pojednání kratších i delších, uvažuje (v čís. 22. a 23.) o některých pochybných otázkách z kapitoly o útratách trestního řízení, zejména o přisuzování a dobývání útrat trestních, o lhůtě pariční, o platech právních zástupců stran, o kompetenci k upravení a poukázání poplatků svědeckých a znaleckých, o vlastních útratách soukromého žalobce, a j. Zastává-li spisovatel mínění, že plat, jejž zástupce na vlastní straně požadovati má, nepatří k vlastním útratám trestního řízení, pročež trestní soud tyto útraty pouze upraví a je na zástupci, aby je zažaloval pořadem práva soukromého, sluší mínění tomu zajisté přisvědčiti. Povážlivým však zdá se nám, činí-li spisovatel z tohoto pravidla výminku, pokud jde o útraty obhajce odsouzeného obžalovaného, čítaje je k vlastním útratám řízení trestního, tak že již trestní rozsudek sám je v té příčině platným titulem exekučním. Máme za to, že tu neplatí žádná výminka z pravidla výše uvedeného a že spisovatel patrně přehlíží, že právním titulem nároku právního zástupce na odměnu proti vlastní straně je v každém případě nikoli poměr procesní — jako tam, kde jde o případnou náhradu nákladu na zástupce procesního odpůrce — nýbrž soukromá úmluva, jakž tomu jasně nasvědčují §§ 394. a 395 tr. ř. — Od téhož spisovatele pochází několik myšlének o reformě našeho vězeňství (čís. 28.).

Ve článku »Über das Verbot der Verschärfung der Todesstrafe« (čís. 35. a 36.) přistupuje *Schönbrunn* k množící se řadě odpůrců mínění, naším kassačním soudem zastávaného, že trest smrti je vyloučen v tom případě, jestli že obžalovaný po spáchání kapitálného zločinu pro jiný skutek trestný odsouzen byl jen již ku trestu na svobodě a trest ten zcela neb z části sobě odpykal.

V serii velezajímavých článků pod nadpisem »Criminalistische Fragmente« (v ročn. 1893 až 1895 uveřejněných) pokračuje po delší přestávce známý kriminalista rakouský, bývalý ministr spravedlnosti, nyní předseda senátu nejvyššího soudu, dr. šlechtic *Ruber* (čís. 40.—45.) Navazuje na skutečný případ, udávší se před porotou (nemýlím-li se, pražskou), kteráž sprostila poprvé a následkem zrušovacího rozsudku nejvyššího soudu i podruhé obžaloby muže, jenž dvě ze svých dětí zastřelil a na dvě další vystřelil dle zodpovídání svého proto, aby je zachránil před smrtí hladem, pojednává spisovatel nejprve o oprávnění porotního soudu ku kladení otázek do datečných dle § 319. tr. ř. Zejména jde mu o správný výklad výrazu »tvrditi« v § 319. tr. ř. se vyskytujícího. Při tom rozlišuje přesně případy,

kde porotní soud je povinen takovouto dodatečnou otázku dle § 319. zr. ř. položiti, od případů, ve kterýchž je soud k tomu jen oprávněn t čehož ovšem se činí závažné důsledky, pokud jde o důvodnost stížnosti zmateční. Dále následuje úvaha o tom, které z důvodů vyloučení a pominutí trestnosti se hodí k tomu, aby se staly předmětem otázky dodatečné, při čemž děje se zmínka velmi lichotivá o pojednání prof. *Fr. Storcha* v Právníku 1899. téže otázky se týkajícím. — Na to přechází spisovatel k neodolatelnému donucení (§ 2*g* t. ř.). Prohlašuje se přívržencem determinismu, hájí názor, že otázku neodolatelného donucení — právě tak, jako všecky ostatní otázky trestního práva — beze zření k svobodě či nesvobodě lidské vůle řešiti sluší. Na to ovšem jen ve velkých rysech, jež ale přes to ruku mistra zřejmě prozrazují, načrtán historický vývoj instituce neodolatelného donucení v právu římském, germánském i kanonickém (první epocha), pak v doktrině a zákonodárství 18. a 19. století (druhá filosofická epocha) a konečně v nejnovější (třetí) epoše od trestního zákona říše německé se datující a dosud neukončené. Výkladem platného práva rakouského a dějin jeho vzniku, jakož ji vlastních názorů spisovatelových de lege ferenda končí toto pojednání pozoruhodné hloubkou a vytříbeností svých myšlének, pro nás pak zejména tím v německé vědě právní zajisté dosti řídkým zjevem, že tu také české právní prameny i česká odborná literatura dochází povšimnutí a spravedlivého ocenění.

Dr. A. Miřička.

Civilní řízení.*)

Dr. *Stieber Miloslav: Uhražovací kapitál služebností a reálních břemen.* Studie z rakouského exekučního řádu. (Knihovna Sborníku věd práv. a stát. řady právovědecké číslo II.) Praha 1902.

Není zajisté zjevem bezdůvodným, že z nové kodifikace rakouského práva procesního jest to právě řád exekuční, kterému se věnuje v literatuře poměrně největší pozornosť, a že v něm jest to opětně exekuce na nemovitosti, která spisovatelům podává hojnou látku k vědeckému spracování. Podnětem k tomu jsou četné novoty, které zákon tento do našeho zákonodárství uvedl nejen ohledně práva procesního, nýbrž i pro obor práva hmotného; ovšem nelze se při bližším studiu dotyčné literatury zbaviti dojmu pro zákonodárce nevalně lichotivého, že dotyčná díla hledí mnohem méně k zavedeným novotám o sobě, než k značným obtížím, jež zavinil způsob, potřeby skutečného života nevystihující, kterým jednotlivé ústavy byly upraveny. Není tudíž křivdou, když se o některém z útvarů těchto praví, že není proveden v podrobné stavbě, nýbrž takřka jen nadhozen. Obzvláště ustanovení o nucené dražbě nemovitostí vykazují mnoho takových »novostaveb«, mezi nimiž uhražo-

---

*) V referátu p. sekretáře Menouška v 1. sešitě t. r. dlužno opraviti na str. 155., ř. 25. shora: Právník 1900 (místo 1905), na str. 156, ř. 17. shora: sleduje svrchu (místo sděluje soudu), na str. 157., ř. 7. shora: § 154. (m. 152. ob. z. obč.).